

עליה בסימן חיובי

רבות דובר על התרומה האדירה של העולים החדשים לספורט הישראלי, אי אפשר להתווכח עם העובדות- גלי העלייה הקפיצו אותנו לרמות חדשות. נוכחות העולים החדשים, בין אם בעמדות ה"מתחרים" או בעמדות "המאמנים", שינתה לחלוטין את פני הספורט בישראל, אז איך ניתן להסביר זאת?

מהתבוננות על בענפי הספורט הישראלי כיום, ניתן לראות ייצוג נכבד של עולים חדשים. הדוגמה האולטימטיבית היא המשלחת האחרונה לאולימפיאדת טוקיו, בה מככבים שמותיהם של ארטיום דולגופיאט, חנה מיננקו, פיטר פלצ'יק, סלאמוויט ומארו טפרי ועוד. במאי 1991 נערך מבצע שלמה, בו עלו כ-14 אלף יהודים ממוצא אתיופי, וכבר בסוף שנות ה-80 החלה העלייה לישראל מברית המועצות, שמנתה מעל למיליון עולים חדשים. כאן התחילה התפנית. מדינת ישראל משתתפת במשחקים האולימפיים החל משנת 1952, אלא שעד האולימפיאדות בשנות ה-90 לא קטף אף ספורטאי ישראלי מדליה- לא זהב, לא כסף וגם לא ארד. גלי העלייה מברית המועצות ומאתיופיה, שהתרחשו לפני כשלושים שנה, היוו נקודת מפנה באתלטיקה הישראלית, והנתונים מדברים בעד עצמם: כבר במשחקים האולימפיים ב-1992 היה ניתן לראות ייצוג נרחב של עולים חדשים, 11 מתוך 30 הספורטאים שייצגו את מדינתנו. באולימפיאדת אטלנטה 1996 ייצוג העולים החדשים עמד על 35% מהספורטאים ולמעלה מ-40% מהמאמנים.

קנייזבה-מיננקו היא ספורטאית בענפי האתלטיקה הפופולריים, קפיצה לרוחק והקפיצה המשולשת, שעלתה מאוקראינה בשנת 2013. היא בעלת הישגים מרשימים, ביניהם סגנית אלופת העולם, סגנית אלופת אירופה ומקום רביעי באולימפיאדת לונדון. כששאלתי אותה על ההבדל ביחס לספורט בישראל, לעומת היחס במדינת הולדתה, היא ענתה: "אני כל כך הרבה זמן בארץ אז אני לא יכולה להשוות, עליתי כשכבר הגעתי לנקודה מסוימת, אחרי שהשתתפתי באולימפיאדה, אז מאוד קשה לי להגיד. הגעתי בגיל 23 ופשוט המשכתי במטרה שלי, פחות התייחסתי לכל מה ששמעתי, אולם אין ספק שאת כל החינוך האתלטי קיבלתי כבר באוקראינה". מיננקו ממשיכה ואומרת, "גם כאן בישראל אני שואפת לתת את כל כולי כאתלטית, להוות מודל לחיקוי לבנות אחרות ולתרום לדור הצעיר".

דן סלפטר מדריך את נבחרת רצי המרתון האולימפיים של ישראל והוכתר למאמן השנה של איגוד האתלטיקה המקומי-סלפטר הוא בעלה של לונה צ'מטאי סלפטר, אתלטית ישראלית ילידת קניה בענף הריצות הארוכות. כששאלתי גם אותו על ההבדלים ביחס לספורט בישראל לעומת מדינות אחרות הוא ענה: "יש חשיבות רבה להיבטים התרבותיים ולחינוך אליו הספורטאים גדלים. אפשר לומר שבישראל החינוך לספורט משמעותית פחות טוב מאשר במדינות אפריקה וברית המועצות", הוא ממשיך ואומר, "יצא לי לעבוד הרבה עם ספורטאים מהעלייה האתיופית ואני רואה הבדל משמעותי בין הספורטאים שעלו מאוחר יחסית לבין אלו שעלו מוקדם שזכו לחינוך האתיופי יהיו עם נקודת פתיחה טובה יותר". מהנתונים ניתן לראות, שנעשה שימוש בספורט כאמצעי לקליטת מהגרים.

זיהוי הפוטנציאל האדיר כבר אז, נושא פירות כיום. הספורטאים וגם המאמנים אשר עלו מברית המועצות וממדינות אפריקה הביאו עימם משמעת ומקצועיות ראויות לשבח, משהו שלא היה קיים כאן לפני כן. "באוקראינה היה לי מאמן מאוד קשוח" מספרת מיננקו, "כשהגעתי לישראל שמעתי הרבה שאין פה ספורט ושלא אמצא מקום, אני לא רוצה להכליל אבל כן אפשר להגיד שישראלים פחות קשוחים".

אז אפשר להגיד שההבדל המשמעותי הוא בעצם בקשיחות?

"דווקא לא, המאמנים האולימפיים בישראל, שרובם עלו מברית המועצות לפעמים תקועים בשנות ה-90, הם לא מבינים שזה כבר דור אחר. אני לא יכולה להגיד שדווקא אם המאמן שלך יהיה קשוח יותר אתה תצליח, לא לכל אחד זה מתאים".

מה זאת אומרת?

לדברי מיננקו, "עם השנים הבנתי שזו סטיגמה, מיתוס, אולי בתקופת ההתבגרות צריך להיות קשוח ולתת חינוך ודיסציפלינה קצת יותר קשוחה, אבל רק בתקופה מסוימת, לא כל הזמן להיות קשוח ולהוריד את הבן אדם, צריך איזון". "ברמת התפיסה, התפיסה היא יותר בינונית- זה לאו דווקא אומר שהיכולות של הספורטאים הישראלים הן פחות טובות, אבל זה מתחיל מאיזושהי

תפיסה מסוימת, שמקומנו הוא לא בטופ"

אומר סלפטר. הוא ממשיך, "במערכות החינוך בישראל לא מעודדים לספורט הישגי, יותר מתייחסים לספורט כאמצעי לאורח חיים בריא".

דרגיה צ'קול הוא אתלט מתחום ריצת 3 קילומטרים ו-5 קילומטרים שעלה בגיל 12 מאתיופיה. בגיל 19 הוכתר כאלוף ישראל במרוצי שדה עד גיל 20. מאמנו האולימפי זהר זימרו, לשעבר אלוף ישראל בריצת מרתון, גילה אותו, התרשם מביצועיו והחליט לקחת אותו תחת חסותו. לפני עלייתו ארצה הוא לא עסק בספורט, אך את הפוטנציאל הטמון בו גילה המורה שלו: "נכנסתי לפנימייה, ובכיתה ט' באמצע שיעור ספורט המורה לקח אותי הצידה ואמר לי שכדאי לי לנסות להיכנס לתחום הריצה באופן מקצועי יותר". הוא מספר כי "בכיתה יא' השתתפתי בתחרות הארצית וזכיתי במקום הראשון, בתחרות זהר גילה אותי ומשם התחלתי להתייחס למקצוע באופן מקצועי יותר. הייתי קם כל יום ומתאמן בבוקר אצלו, חוזר לבית הספר, לומד ובערב חוזר לעוד אימון. כל החיים הפכו להיות סביב הספורט, חוץ מזה לא היה שום דבר".

אתה חושב שלמוצא שלך יש איזו שהיא השפעה על ההישגים שלך?

"יכול להיות, אבל אתלטיקה זה לא פשוט. יש בזה המון סבל, צריך להיות מאוד קשוח והרבה מזה בראש", הוא אומר, "לא תמיד קל לי אבל אני לא מוותר לעצמי, אני עובד ממש קשה וכל עוד יש לי מטרה אני שואף להגיע אליה". על שאלה זו עונה סלפטר קצת אחרת, "ההיבטים הפיזיולוגיים הם נגזרת של אורך חייו של אדם בשנים הראשונות, לכן ציינתי את העלייה המאוחרת. ילד שגדל במנטליות אחרת מהמנטליות המערבית, יהיה בעל נקודת פתיחה טובה יותר".

ומה לגבי הקשיים הטמונים בהיותם עולים חדשים?

"מאז שאני זוכרת את עצמי חונכתי להיות הכי טובה, ואני תמיד שואפת להשתפר. אני עובדת מאוד קשה, מאז שהגעתי לא עשיתי לעצמי הנחות בשום תחום- בספורט, בלמידת השפה העברית, אפילו עשיתי תואר", מספרת מיננקו. "זה שאני באתלטיקה זה לא פשוט, מהרגע שעזבתי את

הפנימייה אני עצמאי לגמרי, לא תמיד אני מצליח לשלב בין הכל, זה קשה אבל אני רואה רק את המטרה בעיניים" מסכם צ'קול.

צ'קול ומיננקו הם שני ספורטאים, שהגיעו ממדינות שונות ותרבויות שונות, אבל דבר אחד משותף להם :

שניהם גאים לייצג את מדינת ישראל. "למרות כל הקושי אני חושב שזו באמת חוויה, היעד הוא להגיע לאולימפיאדה, להביא גאווה למדינת ישראל ולהניף את הדגל שלה. פשוט לעשות היסטוריה", אומר צ'קול. "אני מרגישה שייכת והיום אני יותר ישראלית מאשר אוקראינית כבר, לגמרי גאה לייצג את ישראל, מרגישה כאילו נולדתי פה", חותמת מיננקו.